المَجْرُورَاتُ

المَجْرُورَاتُ

المَجْرُورُ بِحَرْفِ الجَرِّ

Harfi cerin cer ettiği mecrurun izahı daha önceden geçmişti.

detay için 5. sayfaya bak...

المَجْرُورُ بِالإِضَافَةِ

1. Muzafun ileyh, muzafın önüne geçmez.

غُلَامُ رَجُلٍ

m. ileyh — muzaf

x

2. Muzafun ileyhin mamulü de muzafın önüne geçmez.

أَنَا غُلَامُ ضَارِبٍ عَمْرًا

meful (mamulü) — m. ileyh – ismi fail

x

3. Lakin muzaf غَيْر lafzı olursa muzafun ileyhin mamulü, muzafın önüne geçebilir.

أَنَا زَيْدًا غَيْرُ ضَارِبٍ

m. ileyh (ismi fail) — muzaf — meful (mamulü)

Cümledeki غَيْر ifadesi لَا ضَارِب manasında olduğundan sanki muzaf olmadığı mülahaza edildi.

4. Araplardan işitilenin dışında düz yazıda muzafla, muzafın ileyh arası ayrılması caiz olmaz. Bu konuda kıyas yoktur. Zarf hariç şiir zaruretinde de aralarının açılması caiz olmaz.

(Kadını kınayan kişinin büyük hayrı bugünde ancak Allah'a aittir.)

لِله دَرُّ الْيَوْمَ مَنْ لَامَهَا

m. ileyh — zarf — muzaf

NOT: Araplardan, nesir (düz yazı) olan kelamlarda muzaf ile muzafun ileyhin arasını ayıran üç lafız duyulmuştur:
1. Muzafın Mefulü / 2. Muzafın Zarfı / 3. Kasem

تَرْكُ يَوْمًا نَفْسِكَ وهَوَاهَا سَعْيٌ فِي رَدَاهَا

m. ileyh — zarf — muzaf

هَذَا غُلَامُ وَاللهِ زَيْدٍ

muzaf — kasem — m. ileyh

وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلُ اَوْلَادَهُمْ شُرَكَائِهُمْ

muzaf – masdar — mefulü — m. ileyh

2

المَجْرُورَاتُ

حَذْفُ المُضَافِ / والمُضَافِ إلَيْهِ

حَذْفُ المُضَافِ

Bazen muzaf hazfedilir ve irabı muzafun ileyhe verilir. Bu durum kuralın, kıyasın gereğidir. Nadir olarak bazen de mecrur kalır.

وَاسْئَلْ أَهْلَ القَرْيَةِ ﴿ وَاسْئَلِ القَرْيَةَ
mahzuf muzaf — m. ileyh

يُرِيدُ ثَوَابَ الأَخِرَةِ ﴿ يُرِيدُ الأَخِرَةِ
mahzuf muzaf — m. ileyh

حَذْفُ المُضَافِ إلَيْهِ

Bazen muzafun ileyhte hazfedilir. Muzafun ileyhin hazfiyle:

1. Muzaf olduğu hal üzere kalır:

A. Mahzufun aynısına izafe edilen bir isim, muzafa atfediliyorsa muzaf hali üzere kalır.

بَيْنَ ذِرَاعَيْ (الأَسَدِ) وَجَبْهَةِ الأَسَدِ
muzaf — mahzuf m.ileyh — mahzufun mişli

muzafu ileyhin hazfinden sonra muzaf ن'suz hali üzere kalmıştır.

B. Mahzufun aynısına izafe edilen bir isimle, muzaf tekrarlanıyorsa, muzaf hali üzere kalır.

يَا تَيْمَ (عَدِيٍّ) تَيْمَ عَدِيٍّ
mahzuf m.ileyh — mahzufun mişli izafe edilerek tekrarlanan muzaf

muzafu ileyhin hazfinden sonra muzaf mensub münada hali üzere kalmıştır.

2. Muzafun ileyhten bedel tenvinlenir:

Muzaf bu iki yerin dışında ise ve ğaye de değilse, muzaf hazfedilen muzafun ileyhten bedel tenvinlenir.

وَكُلاًّ آتَيْنَاهُ ﴿ وَكُلَّ وَاحِدٍ آتَيْنَاهُ
muzaf tenvinlendi. — mahzuf m.ileyh

حِينَئِذٍ ﴿ حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا
muzaf tenvinlendi. — muzaf — mahzuf m.ileyh

يَوْمَئِذٍ ﴿ يَوْمَ إِذْ كَانَ كَذَا
muzaf tenvinlendi. — muzaf — mahzuf m.ileyh

3. Damme üzere mebni kılınır:

Şayet muzaf ğaye kelimesi olur, mahzuf muzafun ileyhte muzafta niyetteyse muzaf damme üzere mebni kılınır.

الجِهَاتُ السِتُّ / حَسْبُ / لا غَيْرُ / لَيْسَ غَيْرُ

جَائَنِي زَيْدٌ لَيْسَ غَيْرُ (زَيْدٍ)
muzaf — damme üzere mebni

أَمَّا بَعْدُ (بَعْدَ البَسْمَلَةِ ...)
muzaf — damme üzere mebni